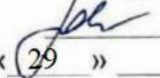

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків

 Оксана ГОДОВАНЕЦЬ
« 29 » серпня 2025 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ АСПІРАНТІВ
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

«ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 221 «Стоматологія»

Освітній ступінь доктор філософії

Курс навчання 1, 2

Форма здобуття освіти очна (денна, вечірня), заочна

Кафедра психології та філософії

Схвалено на засіданні кафедри психології та філософії
25 серпня 2025 року протокол № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

Алла БОРИСЮК

Схвалено предметною методичною комісією з суспільних та гуманітарних дисциплін
26 серпня 2025 року протокол № 1.

Голова предметної методичної
комісії

(підпис)

Ніна ЗОРИЙ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Психології та філософії
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Борисюк Алла Степанівна – докторка психологічних наук, професорка borysiuk.alla@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/psihologiyi-ta-filosofiyi/
Веб-сайт кафедри	https://psychology.bsmu.edu.ua/holovna
E-mail	psychology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 3, поверх 2
Контактний телефон	+38 (0372) 52-63-37

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	16
Практичні заняття	24
Самостійна робота	50
Вид заключного контролю	залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Програма вивчення навчальної дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» та на підставі освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Об'єкт діяльності – педагогіка вищої школи, система вищої освіти і педагогічні процеси. В умовах реформування вищої освіти в Україні пріоритетна увага повинна надаватися підготовці нового покоління національної еліти, яка здатна оволодіти новою освітньо-світоглядною парадигмою національно-державного творення. Однією з передумов вирішення цього надзвичайно важливого і складного завдання є підвищення рівня психолого-педагогічної культури, зокрема, шляхом покращення психолого-педагогічної підготовки майбутніх викладачів ЗВО. Психологія та педагогіка вищої школи виступає однією з ключових при підготовці аспірантів і має на меті опанування психолого-педагогічними знаннями, уміннями та навичками для подальшої професійної діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні психолого-педагогічні положення вищої школи, методи, принципи дидактики, закономірності розвитку та формування особистості.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizaciyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzubukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyaciyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Етика і методологія наукового дослідження. Основи доброчесності.	Педагогічна практика

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Мета навчальної дисципліни. Сформувати психологічну компетентність як компонент психолого-педагогічної підготовки викладачів та розвинути психологічну культуру, спрямовану на розвиток моральних, інтелектуальних особливостей, творчого потенціалу викладача та здобувача освіти. Сформувати уявлення про психологічні чинники і детермінанти організації педагогічного процесу у ЗВО, управління цим процесом згідно структури та функцій конкретних підрозділів ЗВО, про соціально-психологічні явища, які опосередковують та зумовлюють процеси навчання і виховання.

Завдання та компетентності

Навчальна дисципліна забезпечує набуття здобувачами ступеня доктора філософії компетентностей і навичок, спрямованих на досягнення глобальних Цілей сталого розвитку до 2030 року, визначених Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН №70/1 та Указом Президента України №722/2019, зокрема реалізацію Цілі 4 «Якісна освіта», яка забезпечується через впровадження дослідницько-орієнтованого навчання, формування універсальних навичок науковця, академічної доброчесності, педагогічної компетентності та готовності до навчання впродовж життя.

Основні **завдання** навчальної дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи» спрямовані на досягнення результатів навчання:

- формування уявлення про особистість, її розвиток, психічне здоров'я і прояв здібностей на шляху самовдосконалення;
- опанування знаннями про психологічні особливості студентського періоду життя людини;
- усвідомлення закономірностей професійного становлення та особистісного зростання майбутніх професіоналів;
- вивчення психологічних аспектів навчання і виховання студентської молоді;
- усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та шляхів її опанування; сприяння професійному самовизначенню і набуття здобувачами освіти професійно-педагогічної ідентичності;
- розвиток професійно значущих якостей особистості; дослідження стилів педагогічного управління;
- формування навичок конструктивної взаємодії з іншими; формування уявлень про психологію управління та імідж сучасного викладача;
- розкриття наукових засад, мети і принципів професійної освіти; пізнання особливостей педагогічного процесу;
- формування уявлень щодо принципів, методів і форм організації навчання у ЗВО;
- ознайомлення з методами педагогічних досліджень із проблем фахової підготовки професіоналів;
- вивчення педагогічних та психологічних основ навчання та виховання у ЗВО;

- оволодіння сучасними технологіями, методами та засобами, які використовуються в процесі навчання, в тому числі методами організації самостійної, індивідуальної навчальної і науково-дослідної діяльності студентів у вищій школі; підготовка аспірантів до вирішення комунікативних проблем, які виникають в процесі навчання;
- формування навичок мовної майстерності викладача ЗВО;
- підготовка аспірантів до процесу організації і управління самоосвітою і науково-дослідницькою діяльністю студентів.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна компетентність:

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми стоматології і дотичні міждисциплінарні проблеми, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

7.2. Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.

7.3. Фахові (спеціальні) компетентності:

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність зі спеціальності «Стоматологія» у закладах вищої освіти.

СК07. Здатність критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та комплексні ідеї у сфері стоматології та з дотичних міждисциплінарних питань.

СК08. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Навчальна дисципліна забезпечує формування таких програмних **результатів навчання** (РН):

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про здоров'я людини, основні тенденції їх розвитку, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних наукових розвідках у сфері стоматології та у викладацькій практиці.

РН08. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері стоматології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і застосовувати інноваційні технології навчання, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

8.1. Знати:

- нормативно-правові акти, документи МОЗ та МОН України;
- стандарти вищої освіти;
- критерії оцінки якості;
- форми і методи оцінки результатів освітньої та наукової діяльності;
- основи бібліографічного пошуку;
- перелік наукометричних баз та їх значущість;
- провідні інформаційні ресурси для пошуку інформації;
- сучасні інформаційні технології;
- закономірності розвитку науки;
- етапи та закономірності когнітивного процесу;
- етапи дослідницького процесу;

- основи та умови креативності;
- специфічність та чутливість різних методів дослідження;
- методики досліджень за тематикою наукового проекту, їх можливості та обмеження
- стандарти вищої освіти за своєю спеціальністю;
- дидактичні основи проблемного навчання;
- компетентнісний підхід при проектуванні та реалізації освітньої діяльності;
- форми організації навчально-пізнавальної діяльності;
- принципи студент-орієнтованого навчання;
- закономірності когнітивних процесів;
- методи продуктивного навчання;
- теорія ціннісних орієнтацій та мотивації особистості.

8.2. Уміти:

- використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку та обробки інформації;
- проводити інформаційний пошук;
- аналізувати та адекватно трактувати дані з іншомовних джерел інформації;
- аналізувати дані, отримані з інформаційних джерел;
- проводити моніторинг освітнього та наукового процесу;
- застосовувати ефективні методи оцінки когнітивної сфери;
- розробляти пропозиції щодо його удосконалення;
- використовувати сучасні методи дослідження;
- використовувати методики дослідження;
- модифікувати та поліпшувати методики дослідження;
- формулювати цілі навчання та способи їх досягнення;
- грамотно визначати зміст навчання та форми контролю;
- застосовувати новітні педагогічні технології;
- здійснювати моніторинг та управління процесом навчання;
- використовувати сучасні інформаційні технології для оптимізації навчання.

8.3. Демонструвати:

- уміння практично визначати власні психічні особливості та використовувати особистісні ресурси для професійного й особистісного розвитку;
- уміння оперувати навичками спостереження, уваги, мнемотехніки та прийомами розвитку мислення;
- уміння ідентифікувати індивідуально-психологічні характеристики та емоційні стани людини;
- уміння формувати й розвивати особистісні риси, від яких залежить цілісність поведінки та професійна ефективність;
- уміння розкривати сутність основних педагогічних категорій та принципів освітнього процесу;
- уміння обґрунтовувати методологічне підґрунтя педагогіки та застосовувати його у практиці навчання й виховання;
- уміння аналізувати способи конструювання та структурування освітнього процесу в сучасних умовах;
- уміння визначати показники якості освіти та співвідносити їх з основними цілями освітньої системи;
- уміння здійснювати порівняльний аналіз освітнього простору України та світових освітніх тенденцій;
- уміння інтегрувати психологічні й педагогічні знання для вирішення практичних завдань у сфері освіти та професійної діяльності.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис кожного модуля дисципліни:

9.1. Конкретні цілі вивчення модуля (змістових модулів).

Змістовий модуль 1. Психологія вищої школи.

Конкретні цілі:

- практично визначати власні психічні особливості та вміти використовувати особистісні резерви;
- оперувати навичками спостережливості, сприймання, уяви, уваги, прийомами мнемотехніки і розвитку мислення;
- оперувати навичками ідентифікації індивідуально-психологічних особливостей людини;
- володіти навичками ідентифікації емоційних станів особистості;
- виховувати особистісні риси, від яких залежить цілісна поведінка і майбутня професійна діяльність.

Змістовий модуль 2. Педагогіка вищої школи.

Конкретні цілі:

- розкривати сутність основних категорій педагогічної системи та основних аспектів освіти;
- охарактеризувати основні педагогічні категорії, які зумовлюють реалізацію дидактичних процесів;
- обґрунтувати методологічне підґрунтя педагогіки;
- здійснювати аналіз способів конструювання і структурування освіти в сучасних умовах;
- визначати показники якості освіти та основні цілі освітньої системи;
- аналізувати освітній простір України.

9.2. Тематична структура модуля (змістових модулів).

Модуль 1. Психологія та педагогіка вищої школи

Змістовий модуль 1. Психологія вищої школи.

Розвиток психіки тварини й людини. Предмет та задачі вищої школи. Психологія особистості. Комунікативний процес. Психологія вищої школи. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення. Психологія комунікативної взаємодії викладача зі здобувачами освіти. Психологія виховання студентської молоді. Психологічний аналіз учіння студентів. Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі. Психологія студентської групи. Професійне становлення особистості здобувача освіти як майбутнього професіонала вищої освіти. Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи. Загальна психологічна характеристика студентського віку. Засоби та бар'єри спілкування. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації. Типи конфліктних особистостей. Особистість та діяльність.

Змістовий модуль 2. Педагогіка вищої школи.

Загальні основи педагогіки вищої освіти. Предмет і завдання педагогіки вищої освіти. Особливості формування педагогічної системи закладу вищої освіти, в тому числі і медичного (стандарти, моделі). Філософія освіти. Методи науково-педагогічного дослідження. Педагогічний процес у вищій школі. Теорія і практика освіти. Кредитно-модульна система. Дидактика вищої школи (закономірності та принципи навчання, зміст освіти, види навчання). Методика проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять; індивідуальних занять та консультацій; самостійної роботи. Контроль навчальної діяльності студентів. Оцінювання у вищій освіті, засоби діагностики. Виховання у вищому навчальному закладі.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Психологія та педагогіка вищої школи						
Змістовий модуль 1. Психологія вищої школи						
Тема 1. Психологія вищої школи. Предмет та задачі вищої школи.	2	2				
Тема 2. Психологія особистості.	2	2				
Тема 3. Комунікативний процес.	2	2				
Тема 4. Психологія конфлікту.	2	2				
Тема 5. Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи.	2		2			
Тема 6. Загальна психологічна характеристика студентського віку	2		2			
Тема 7. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.	2		2			
Тема 8. Психологія студентської групи.	2		2			
Тема 9. З історії психології. Галузі психології.	5					5
Тема 10. Розвиток психіки тварини й людини. Свідомість людини.	5					5
Тема 11. Особистість та діяльність.	5					5
Тема 12. Засоби та бар'єри спілкування.	5					5
Тема 13. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації. Типи конфліктних особистостей.	5					5
Разом за змістовим модулем 1	41	8	8	-	-	25
Змістовий модуль 2. Педагогіка вищої школи						
Тема 1. Предмет і завдання педагогіки вищої освіти.	2	2				
Тема 2. Системні процеси у вищій освіті в Україні та за кордоном на сучасному етапі.	2	2				
Тема 3. Методи і форми організації навчання та виховання у вищій школі.	2	2				
Тема 4. Особливості педагогічної діяльності у закладах вищої освіти.	2	2				
Тема 5. Психологічні засади управління Навчальним процесом у вищій школі.	2		2			
Тема 6. Психологічний аналіз учіння студентів.	2		2			
Тема 7. Психологія виховання студентської молоді.	2		2			
Тема 8. Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами.	2		2			
Тема 9. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії,	2		4			

шляхи їх запобігання та вирішення.					
Тема 10. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи.	2		4		
Тема 11.Методологія педагогіки. Показники якості освіти та основні цілі освітньої системи. Освітній простір України.	5				5
Тема 12. Особливості організації навчального процесу у закладі вищої освіти відповідно до Болонської декларації і умови запровадження кредитно-модульної системи навчання у вищій школі. Європейська кредитно-трансферна й акумулююча система (ECTS) у створенні єдиного освітнянського простору.	5				5
Тема 13. Особливості проблемного навчання та програмованого навчання. Репродуктивний та творчий стиль навчання.	5				5
Тема 14. Основні форми навчання у вищій освіті.	5				5
Тема 15. Роль науково-педагогічного працівника в розвитку суспільства.	5				5
Разом за змістовим модулем 2	49	8	16		25
Всього годин	90	16	24		50

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Тема	К-ть годин
Змістовий модуль 1.«Психологія вищої школи»		
1.	Психологія вищої школи. Предмет та задачі вищої школи.	2
2.	Психологія особистості.	2
3.	Комунікативний процес.	2
4.	Психологія конфлікту.	2
Змістовий модуль 2. «Педагогіка вищої школи»		
5.	Предмет і завдання педагогіки вищої освіти.	2
6.	Системні процеси у вищій освіті в Україні та за кордоном на сучасному етапі.	2
7.	Методи і форми організації навчання та виховання у вищій школі.	2
8.	Особливості педагогічної діяльності у закладах вищої освіти.	2
Разом		16

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	К-ть годин
Змістовий модуль 1. «Психологія вищої школи»		
1.	Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи.	2
2.	Загальна психологічна характеристика студентського віку.	2
3.	Професійне становлення особистості студента, як майбутнього фахівця вищої освіти.	2
4.	Психологія студентської групи.	2
Змістовий модуль 2. «Педагогіка вищої школи»		
5.	Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі.	2
6.	Психологічний аналіз учіння студентів.	2
7.	Психологія виховання студентської молоді.	2
8.	Психологія комунікативної взаємодії викладача зі студентами	2
9-10.	Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення.	4
11-12.	Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи.	4
Разом		24

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	К-ть годин
Змістовий модуль 1. «Психологія вищої школи»		
1.	З історії психології. Галузі психології.	5
2.	Розвиток психіки тварини й людини. Свідомість людини.	5
3.	Особистість та діяльність.	5
4.	Засоби та бар'єри спілкування.	5
5.	Стратегії поведінки в конфліктній ситуації. Типи конфліктних особистостей.	5
Змістовий модуль 2. «Педагогіка вищої школи»		
6.	Методологія педагогіки. Показники якості освіти та основні цілі освітньої системи. Освітній простір України.	5
7.	Особливості організації навчального процесу у закладі вищої освіти відповідно до болонської декларації і умови запровадження кредитно-модульної системи навчання у вищій школі. Європейська кредитно-трансферна й акумулююча система (ECTS) у створенні єдиного освітянського простору.	5
8.	Особливості проблемного навчання та програмованого навчання. Репродуктивний та творчий стиль навчання.	5
9.	Основні форми навчання у вищій освіті.	5
10.	Роль науково-педагогічного працівника в розвитку суспільства.	5
Разом		50

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Адаптація першокурсників до навчання у ЗВО.
2. Види і особливості діяльності студентів.
3. Види і особливості діяльності викладача ЗВО.
4. Мотиви і стимули в навчальному процесі у ЗВО.
5. Мотивація навчання студентів.
6. Вплив мотивації на ефективність викладацької діяльності.
7. Педагогічні особливості розвитку вольових навичок у людини.
8. Чинники розвитку особистості здобувача освіти.
9. Роль особистості викладача в навчально-виховному процесі в ЗВО.
10. Темперамент в адаптації здобувача освіти до навчання у ЗВО.
11. Вплив характеру на результативність навчання.
12. Здібності – база для ефективного навчання.
13. Сприймання навчального матеріалу здобувача освіти.
14. Організація групової та індивідуальної уваги студентів під час навчання.
15. Закономірності запам'ятовування, збереження і відтворення навчального матеріалу.
16. Творче мислення та ефективність навчання.
17. Мовлення викладача: вимоги, способи вдосконалення.
18. Теорія поетапного формування розумових дій П. Я. Гальперіна.
19. Когнітивно-біхевіоральний підхід до навчання.
20. Модель взаємодії «учень-викладач» у навчальному процесі згідно з К. Роджерсом.
21. Вплив інтерактивного навчання на особистісну, пізнавальну та емоційну сферу особистості здобувача освіти.
22. Особливості комунікаційного процесу у ЗВО.
23. Утворення та етапи розвитку студентської групи. Структура групи, ролі у групі.
24. Проблема лідерства у групі.
25. Вплив групи на особистість здобувача освіти.
26. Продуктивність групової роботи у навчанні.
27. Студент у гуртожитку: проблеми співжиття, допомога та контроль з боку викладачів, профілактика конфліктів.
28. Соціально-історичні характеристики і тенденції розвитку ЗВО в Україні
29. Історія розвитку ЗВО
30. Методологія та методи педагогічних досліджень у роботі викладача вищої школи.
31. Історія ЗВО Європи (V ст. – середина XX ст.)
32. Професіоналізація особистості здобувача освіти як новоутворення віку.
33. Фахова компетентність як показник психологічної готовності здобувача освіти до професійної діяльності.
34. Роль самовиховання в професійному зростанні здобувача освіти.
35. Психологічна характеристика педагогічної взаємодії.
36. Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів.
37. Діалогічне спілкування, його психологічна характеристика.
38. Правило ведення дискусії.
39. Особливості педагогічного конфлікту.
40. Навчання майбутніх педагогів вирішенню педагогічних конфліктів.
41. Психолого-педагогічні аспекти мотивації навчання у ЗВО
42. Інноваційні методи навчання у ЗВО.
43. Сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття
44. Методика організації та проведення практичних, лабораторних і семінарських занять у ЗВО.
45. Методика організації та проведення індивідуальних занять, консультації, колоквиуму, ігор

46. Методика самостійної підготовки здобувача освіти до семінарських, практичних і лабораторних занять
47. Науково-дослідна робота студентів у формуванні компетентного професіонала
48. Інклюзивна освіта у ЗВО
49. Технологія дистанційного навчання. Переваги та недоліки
50. Ігрові технології навчання
51. Методика організації педагогічного контролю навчальних досягнень студентів у ЗВО
52. Індивідуальна виховна робота зі здобувачами освіти
53. Формування та розвиток особистості здобувача освіти
54. Суперечливості та кризи студентського віку
55. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування
56. Діяльність куратора на першому курсі та її вплив на адаптаційний період
57. Науково-педагогічний працівник закладу вищої освіти
58. Управління закладом вищої освіти
59. Булінг та мобінг: в чому різниця?

15. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

15.1. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання поточної навчальної діяльності.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля аспіранту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Аспірант повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальне завдання аспіранта але не більше 200 балів.

15.2. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються аспіранту лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 8 балів. Вони додаються до суми балів, набраних аспірантом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. **В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну роботу і виконання індивідуальних завдань діяльність не може перевищувати 200 балів.**

15.3. Умови допуску до складання підсумкового контролю.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувачів освіти за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальне завдання здобувача освіти але не більше 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач освіти при його вивченні для допуску до заліку, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем, які вивчалися на практичних заняттях.

15.4. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання під час проведення підсумкового контролю.

Оцінка з дисципліни, формою підсумкового контролю яких є залік базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною шкалою «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування аспірант має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів).

16. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

16.1. Перелік теоретичних питань до підсумкового контролю (заліку).

1. Предмет психології вищої школи, її завдання, основні категорії.
2. Роль психолого-педагогічної підготовки майбутнього викладача вищої школи.
3. Структура і міждисциплінарні зв'язки курсу «Психологія вищої школи».
4. Методологія науково-психологічних досліджень. Класифікація методів психології вищої школи та їх загальна характеристика.
5. Студентство як особливе соціально-психологічне явище. Своєрідність соціальної ситуації розвитку сучасного здобувача освіти.
6. Характеристика студентського віку як особливого періоду розвитку людини.
7. Суперечності студентського віку та шляхи їх розв'язання.
8. Адаптація здобувача освіти-першокурсника до навчання у вищій школі.
9. Динаміка розвитку здобувача освіти протягом навчання його у закладі вищої освіти (проблеми і завдання).
10. Новоутворення студентського віку як передумова успішного розв'язання професійних завдань молодим професіоналом.
11. Вимоги до особистості професіонала з вищою освітою.
12. Фактори, що визначають соціально-психологічний портрет сучасного здобувача освіти.
13. Аналіз особистості студентської молоді залежно від мотивів вибору нею професії (спеціальності) і здобуття вищої освіти.
14. Типологія сучасного здобувача освіти.
15. Психолого-педагогічна модель особистості викладача ЗВО.
16. Психологічні типи викладачів і оцінка ефективності їх педагогічної діяльності.
17. Типи викладачів, які виділяють студенти.
18. Механізми та джерела соціалізації особистості здобувача освіти в умовах ЗВО.
19. Формування «Я-концепції» здобувача освіти як показника особистісного його зростання протягом вузівського навчання.
20. Формування професійної спрямованості особистості здобувача освіти. Розвиток професійної ідентичності.
21. Психологічні особливості виховання студентів у процесі навчання.
22. Самовиховання і саморозвиток майбутніх професіоналів із вищою освітою.
23. Соціально-психологічні чинники та психологічні механізми формування моральних якостей студентів.
24. Формування психологічної готовності студентів до самостійного виконання професійних функцій після закінчення ЗВО.
25. Психологічні засади педагогічного управління навчальним процесом ЗВО.
26. Психологічні основи педагогічного контролю та оцінки якості навчання студентів.
27. Навчально-професійна діяльність як провідна діяльність студентів, її психологічні особливості, структура і функції.
28. Мотивація учіння студентів, її розвиток у процесі навчання.
29. Пізнавальні психічні процеси в навчальній діяльності здобувача освіти.
30. Емоційно-вольові процеси і психічні стани в навчально-професійній діяльності здобувача освіти.
31. Психологічні особливості засвоєння знань здобувачами освіти.

32. Психолого-педагогічні аспекти організації самостійної роботи студентів.
33. Розвиток самостійного творчого мислення студентів у процесі навчання.
34. Академічна успішність студентів, критерії та умови її ефективності. Причини неуспішності та їх подолання.
35. Індивідуальний стиль навчально-пізнавальної діяльності здобувача освіти, його формування та врахування в процесі навчання.
36. Особливості змісту і структури науково-педагогічної діяльності викладача.
37. Психологічні передумови ефективності діяльності викладача. Роль його настанов і особливостей «Я-концепції».
38. Шляхи формування педагогічної майстерності й підвищення рівня професіоналізму викладача вищої школи.
39. Психологічні особливості студентської академічної групи, її структура і зміст діяльності.
40. Соціально-психологічні явища в студентській академічній групі та їх вплив на особистість здобувача освіти.
41. Рівні розвитку студентської академічної групи та шляхи формування студентського колективу.
42. Проблема керівництва і лідерства в студентській академічній групі. Психологічні засади студентського самоврядування.
43. Професійно-педагогічне спілкування та його особливості в умовах закладу вищої освіти
44. Стилi професійно-педагогічного спілкування та оцінка їх ефективності.
45. Психологічні умови ефективності професійного діалогу.
46. Бар'єри професійно-педагогічного спілкування, їх причини та шляхи подолання.
47. Взаємини «викладач – студент» як чинник становлення і розвитку особистості майбутнього фахівця та їх оптимізація.
48. Позиція викладача в навчально-професійній взаємодії зі здобувачами освіти (розуміння, визнання і прийняття здобувача освіти).
49. Конфлікти у взаєминах «студент – викладач», «викладач – студентська академічна група», їх причини та шляхи конструктивного розв'язання.
50. Основні напрями реалізації виховних функцій у ЗВО.

16.2. Перелік практичних завдань та робіт до підсумкового модульного контролю.

- вирішення педагогічних ситуацій;
- підготовка презентацій;
- характеристика пізнавальних процесів;
- оцінка емоційних станів та індивідуально-типологічних особливостей;
- дослідження та інтерпретація особливостей мотиваційної сфери особистості;
- оцінка умінь педагогічного спілкування;
- надання рекомендацій щодо використання певних принципів дидактики при проведенні практичних занять;
- заповнення таблиць;
- схематична розробка теми;
- розробка тем кураторських годин;
- визначення методу виховання;
- планування для різних груп методів навчання.

17. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ БАЛІВ

При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність аспіранта виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою, які потім конвертуються в бали, залежно від кількості тем у модулі, таким чином:

Номер модуля навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3	2 (№№ 1-2)	12	16	13	10	0	8	120

*Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати аспірант за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни, щоб бути допущеним до складання підсумкового контролю (заліку).

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах є однаковою.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими і містять контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальне завдання здобувача освіти але не більше 200 балів (16 балів x 12 тем + 8 балів за індивідуальну роботу = 200 балів).

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати здобувач освіти при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, вираховується через множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі, але не менше 120 балів (10 балів x 12 тем = 120 балів).

Оцінка з дисципліни, формою підсумкового контролю яких є залік базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною шкалою «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування аспірант має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів).

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою

Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу НЕ КОНВЕРТУЮТЬСЯ і навпаки.

Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються кафедрою у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижче наведено у таблиці.

Оцінювання обов'язкової дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» є рейтинговим та визначається з урахуванням поточної освітньої діяльності здобувача освіти (з урахуванням тем самостійної роботи та ІНДР).

Критерії оцінювання (розподіл балів, які отримують здобувачі освіти)

Перерахунок **поточної успішності** здобувачів освіти при вивченні окремої теми модуля 1 з традиційної шкали в бали ECTS:

оцінка «**відмінно**» - 16 балів;

оцінка «добре» - 13 балів;
 оцінка «задовільно» - 10 балів;
 оцінка «незадовільно» - 0 балів.

Критерії оцінювання визначаються за національною шкалою – «5», «4», «3», «2» та шкалою ECTS - A, B, C, D, E, FX, F (Табл.1, Табл.2, Табл.3, Табл.4).

Таблиця 1.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
180-200	A	відмінно
165-179	B	добре
150-164	C	
135-149	D	
120-134	E	задовільно
70-119	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 69	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 2.

Уніфіковані критерії оцінювання навчальних досягнень, знань та вмінь здобувачів освіти (відповідь на практичних заняттях, заліку).

5 (відмінно)	A	Виставляється у випадку, коли здобувач освіти знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.
4,5 (дуже добре)	B	Здобувач освіти має ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити деякі неточності, окремі помилки в формулюванні відповідей.
4 (добре)	C	Виставляється за умови, коли здобувач освіти знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематизовано, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач освіти відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.
3,5 (більш ніж задовільно)	D	Виставляється здобувачу освіти на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Здобувач освіти спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.
3 (задовільно)	E	Здобувач освіти має прогалини в знаннях з теми. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти має фрагментарні знання з теми. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал.
1 (незадовільно)	F	Здобувач освіти повністю не знає програмного матеріалу, відмовляється відповідати.

Таблиця 3.

СХЕМА критеріїв оцінювання результатів виконання та захисту індивідуальної роботи здобувача освіти (в балах ECTS)

<i>№ критерію</i>	<i>Критерій рейтингової оцінки</i>	<i>Max кількість балів ECTS</i>
1	Відповідність змісту виконаної роботи поставленому завданню та повнота його розкриття	4
2	Відповідність оформлення	2
3	Захист індивідуальної роботи: змістовність та глибина доповіді, повнота та логічність відповідей на запитання під час захисту	4
	Максимальна кількість балів	10

Таблиця 4.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Показник		Характеристика
Відмінно	A	Запропонована робота викладена в достатньому обсязі, оформлена згідно з вимогами, містить базовий теоретичний і практичний матеріал, нову та нетрадиційну інформацію з даного питання і пропозиції щодо її практичного застосування.
Добре	B	Робота викладена в обсязі, що вимагається, оформлена згідно з вимогами, містить переважно базовий теоретичний і практичний матеріал, пропонуються фрагменти нової, нетрадиційної інформації
	C	Робота викладена в необхідному обсязі, оформлена грамотно, включає базовий теоретичний та практичний вихід, але містить певні недоліки у висвітленні питання, яке досліджувалось
Задовільно	D	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але не має практичного виходу. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми
	E	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але тема розкрита неповністю. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми. Обсяг запропонованої роботи не відповідає вимогам
Незадовільно (бали не зараховуються)	FX	Робота базується на фрагментарних знаннях з курсу. Тема роботи не розкрита
	F	Робота не виконана, або здобувач освіти відмовляється доповісти

Загальна кількість балів за результатами поточної успішності, балів за ІНДЗ не повинна перевищувати 200 балів.

Поточні оцінки конвертуються у підсумкову як середня сума оцінок навчальної діяльності у бали ECTS відповідно до шкали перерахунку традиційних оцінок (середній бал з точністю до сотих) у рейтингові 200 балів.

Порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у балах ECTS і порядок перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали ECTS показані у таблиці нижче.

Таблиця 5.

Універсальна шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком

Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS
5.00	200	4.37	175	3.74	150	3.12	125	2.49	100	1.87	75
4.97	199	4.34	174	3.72	149	3.09	124	2.47	99	1.84	74
4.94	198	4.32	173	3.69	148	3.07	123	2.44	98	1.82	73
4.92	197	4.29	172	3.67	147	3.04	122	2.42	97	1.79	72
4.89	196	4.27	171	3.64	146	3.02	121	2.39	96	1.77	71
4.87	195	4.24	170	3.62	145	3.00	120	2.37	95	1.74	70
4.84	194	4.22	169	3.59	144	2.97	119	2.34	94	1.72	69
4.82	193	4.19	168	3.57	143	2.94	118	2.32	93	1.69	68
4.79	192	4.17	167	3.54	142	2.92	117	2.29	92	1.67	67
4.77	191	4.14	166	3.52	141	2.89	116	2.27	91	1.64	66
4.74	190	4.12	165	3.49	140	2.87	115	2.24	90	1.62	65
4.72	189	4.09	164	3.47	139	2.84	114	2.22	89	1.59	64
4.69	188	4.07	163	3.44	138	2.82	113	2.19	88	1.57	63
4.67	187	4.04	162	3.42	137	2.79	112	2.17	87	1.54	62
4.64	186	4.02	161	3.39	136	2.77	111	2.14	86	1.52	61
4.62	185	4,00	160	3.37	135	2.74	110	2.12	85	1.51	60
4.59	184	3.97	159	3.34	134	2.72	109	2.09	84		
4.57	183	3.94	158	3.32	133	2.69	108	2.07	83		
4.54	182	3.92	157	3.29	132	2.67	107	2.04	82		
4.52	181	3.89	156	3.27	131	2.64	106	2.02	81		
4.49	180	3.87	155	3.24	130	2.62	105	1.99	80		
4.47	179	3.84	154	3.22	129	2.59	104	1.97	79		
4.44	178	3.82	153	3.19	128	2.57	103	1.94	78		
4.42	177	3.79	152	3.17	127	2.54	102	1.92	77		
4.39	176	3.77	151	3.14	126	2.52	101	1.89	76		

18. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

18.1. Основна (базова)

1. Москалець В. П. Загальна психологія : підруч. Київ : Ліра-К, 2020. 564 с.
2. Османова А. М., Хорунженко Г. В. Клінічна психологія : навч. посіб. Київ : Український університет, 2023. 312 с.
3. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О. І. Федоренко, В. О. Тюріна, С. П. Гіренко, С. М. Бойко, М. О. Котелюх, П. Д. Червоний, О. В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
4. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.

18.2. Допоміжна

1. Дмитрук В. І. Вища школа на тлі глобалізаційних процесів у контексті Болонського процесу [Електронний ресурс] / В. І. Дмитрук, В. В. Кушнар'єв // Імідж сучасного педагога. 2016. №10. С. 6-9.
2. Козлакова Г. Регіональний університет як науково-освітнє середовище для підготовки лідерів вищої школи. Вища освіта України. 2016. № 4. С. 64-69.

18.3. Інформаційні ресурси

1. Сайт Буковинського державного медичного університету. URL: www.bsmu.edu.ua
2. Сайт кафедри психології та філософії БДМУ. URL: www.psychology.bsmu.edu.ua
3. Особливості педагогічної діяльності у ВНЗ. URL: https://pidruchniki.com/17540906/pedagogika/osoblivosti_pedagogichnoyi_diyalnosti_vnz#50
4. Регейло І. Стенфордська вища школа освіти: підготовка нового покоління фахівців ступеня PhD / І. Регейло, Н. Базелюк // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2016. Вип. 3-4. С. 90-98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_19
5. Сафонова Н. М. Місія вищої школи України у сучасному контексті. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2017. № 1. С.100-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2017_1_17

19. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ АСПІРАНТА (СИЛАБУСУ)

Борисюк Алла Степанівна – докторка психологічних наук, професорка, завідувачка кафедри психології та філософії.